

الرشاد اۆرۈندۈر

6

ۇلتتار باسپاسى

6

ۇلتتار باسپاسى

图书在版编目 (CIP) 数据

库尔班阿里全集 / 库尔班阿里著. —北京: 民族出版社,
2006. 12

ISBN 7-105-07701-8

I. 库... II. 库... III. 诗歌—作品集—中国—当代—哈萨克语 (中国少数民族语言) IV. I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2006) 第 051803 号

库尔班阿里全集

库尔班阿里著

责任编辑: 巴克特拜克

责任校对: 曙合拉, 库布什

封面设计: 刘家峰

出版发行: 民族出版社

社 址: 北京市和平里北街 14 号

邮 编: 100013

网 址: <http://www.mzcbs.com.cn>

电 话: 010-64228006

经 销: 各地新华书店

印 刷: 艺辉印刷有限公司

开 本: 850 毫米×1168 毫米 1/32

印 张: 61.625

版 次: 2006 年 12 月第 1 版

印 次: 2006 年 12 月北京第 1 次印刷

印 数: 0001—1000 册

定 价: 110.00 元 (全套 6 卷)

جاۋاپتى رەداكتورى: باقتىبەك توقتاسىن ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتورى: شۇعلا ءپازىلجان قىزى
كۇبىش باقسەيت قىزى

قۇرمانالى وسپان ۇلى شىعارمالارى

قۇرمانالى وسپان ۇلى

باسپ تاراتۋشى: ۇلتتار باسپاسى
ءادرىسى: بيجيىڭ شىعىس قالا رايونى چىيىڭلى سولتۇستىك كوشەسى
14-اۋلا

پوچتا ءنومىرى: 100013

تەلەفون ءنومىرى: 010-64228006

تور بەكەتى: <http://www.mzcbs.com>

باسپا زاۋودى: يىخۇي باسپا زاۋودىدا باسلىدى

ساتۋشى ورنى: شىنخۇا كىتاپ دۇكەندەرى

ولشەمى: 850×1168 مىللىمەتر ، ۇلكەن 32 فورمات

باسپا تاباعى: 61.625

باسپاسى: 2006- جىلى جەلتوقسان ءبىرىنشى باسپاسى

باسلىۋى: 2006- جىلى جەلتوقسان ، بيجيىڭ ، 1-باسلىۋى

تارالىمى: 1000—0001

باغاسى: 110 يۋان

«قۇرمانالى وسپان ۇلى شىعارمالارى»
اتتى كىتاپتىڭ رەداكسىيا القاسى

جانابىل سىماغۇل ۇلى
قىلىشلار: اسقات كەرىمباي ۇلى
بەكمۇقامەت مۇسا ۇلى

باسپادان شىعارۇشلار القاسى:

شامىس قۇمار ۇلى. شاكىن ۋىخالىباي. ۋايتىجان عوبۇر ۇلى. جاۋ
گۇاڭمىڭ. تالىپباي قابايبە. المىجان نۇرغازى ۇلى. مۇراتقان
جاپاباي ۇلى. ەلبەك قۇرمانالى ۇلى. باقىتبەك توقتاسىن ۇلى
قۇراستىرىپ باسپاغا ۇسىنعان: ەركىن قۇرمانالى ۇلى

《库尔班阿里全集》编委会

贾那布尔

顾 问: 艾斯海提·克里木拜
别克木哈买提·木沙

复木斯·胡马尔 复侃·沃阿勒拜 瓦依提江·乌甫尔
编 委: 赵光鸣 塔力甫拜·哈拜 阿里木江·努尔哈孜
木拉提汗·加帕拜 叶里别克·库尔班阿里
巴克特拜克·吐哈塔西

编 者: 叶尔肯·库尔班阿里

مازمۇنى

- ارداقىتى اعا ، اسىل ازامات شاكەن وڭالباي (1)
- قۇرمانالى وسپان ۇلىنىڭ ولەڭدەرى جايلى
- اقىمەتبەك كىرىشباي ۇلى (19)
- ەر ەلىمەن داڭقتى بەكمۇقامەت مۇسا ۇلى (38)
- ايگىلى اقىن ، ارداقىتى اعا قايبۇم تۇردى (42)
- حالىقتىڭ قادىرلى اقىنى چىن جۇڭبو (48)
- مەن سويلەيمىن راحمەتوللا ايشە ۇلى (53)
- ايگىلى اقىن قۇرمانالى وسپان ۇلىنىڭ 70 جىلدىق
- مەرەي تويىنا ارناۋ ءسوز ءجۇمادىل مامان (55)
- قايران قۇرەكەڭ-اي بازاربەك قاناپيا ۇلى (57)
- ارداقىتى باسشى ، اياۋلى اعا ءشامىس قۇمار ۇلى (66)
- قۇرمانالى وسپان ۇلىنىڭ ولەڭى جايىندا
- ومارقان اسىل ۇلى (83)
- جول ەستەلىگى جاقىسلىق سامىت ۇلى (109)
- قۇرمانالى اعانى ەسكە العاندا ءتالىپباي قابايەۋ (118)
- اق جارقىن اقىن ، اسىل جىر قاۋىسلىقان قاماجانوۋ (146)
- قۇرمانالى وسپان ۇلىن ەسكە العاندا
- توقتاسىن باتىرقان ۇلى (173)
- قۇرمانالى پوەزياسى تۋرالى بزدەنسى . . . نۇرلان سارسەنبايەۋ (183)

ارداقتى اعا ، اسىل ازامات

(اقىن قۇرمانالى وسپان ۇلىنىڭ دۇنيەگە كەلگەننە 80 جىل)

شاكەن وڭالباي

قۇرمانالى اعامىز تۇرالى ەستەلىك جازۇدى ويلاعانىما ءبىر-
سىپىرا ۋاقىت بولعان ەدى . ءبىراق ، ءسوزدى نەدەن باستاپ ،
قالاي جازۇ ماسەلەسىنە كەلگەندە داپەكتى تياناق تابا الماي داعدا-
رىڭقىراپ جۇرگەن جايىم بار بولاتتىن . ويتكەنى ، قۇرەكەڭ ءبىر
ءداۋىردىڭ جۇرت تانىپ قادىر تۇتقان كورنەكتى اقىنى ، بەلگىلى
قوعام قايراتكەرى ، باسنان وتكىزگەن اۋىر-جەڭىل وقىعالارى
كوپ ، تاسى ورگە دومالاعان تۇستارى دا ، قۇدىققا قۇلاعان قۇلان-
نىڭ كۇيىن كەشىپ ، قۇلاعنا قۇرباقا ويناعان كەزدەرى دە بار ،
كۇردەلى ءومىر جولدىن باسىپ وتكەن كەسەك تۇلعا . ونىڭ
بۇكىل بولمىسىن مەن تۇگەل بىلە بەرمەيمىن . ال ، بىلگەندە-
رىمنىڭ ءبارىن قالدىرماي قاعازعا تۇسىرە بەرۋ دە ۇلكەن كىسە-
نىڭ وبراىزىن ايقىنداپ كورسەتۋگە ءتىمدى بولا قويۋى ەكتا-
لاي . سونىمەن ، ارداقتى اعامىزدىڭ دۇنيەگە كەلگەننە 80 جىل
تولۇ بايلانسىمەن تاۋەكەل دەپ قولما قالام الپ ، ءوز كوزىم-

مەن كورگەن ، ەت قۇلاغمەن ەستىگەن قىزمەت پەن تۇرمىس-
تاعى ”كىشى-گىرىم“ سىتەرىنەن بولسا دا بايانداپ ءوتۋدى ءجون
سانادىم .

مەن قۇرمانالى اعانىڭ ەسىمىمەن ەرتە كەزدەن-اق تانىس
بولعان ەدىم ، اسىرەسە ءبىر جاعداي وتە انىق ەسىمدە قالپىتى .
1945-جىلداڭ باستاپ قازاقستاننان جۇڭگو قازاقتارىنا ارنالىپ
شىعارىلىپ تۇرعان «قازاق ەلى» (كەيىنەن «جاڭا ءومىر» دەپ
وزگەرتىلگەن) جۇرنالىنىڭ 1950-جىلداردىڭ باس شەنىندەگى
ءبىر سانىنا قۇرەكەڭنىڭ «موسكۋا» دەگەن ولەڭى جاريالانىپ ،
اۆتورى جۇڭگولۇق كەندىگى انىق كورسەتىلگەن كەن . بۇل
مەنىڭ وسى كىسىنى ۇلكەن اقىن دەپ تانىۋىمنىڭ العاشقى نەگە-
زى سىپەتتى بولدى . ءىراق ، ءوز ءجۇزىن كورىپ سالام بەرۋ-
دىڭ ، ءتىل قاتىسىپ تانىسۋدىڭ ورايى بولماغان ەدى . مەن
قۇرەكەڭدى 1962-جىلدىڭ كۇزىندە عانا تۇڭغىش رەت كوردىم .
ءۇرمىجى قالاسىندا «تيانشان» قوناق ۇيىندە كوپ ادام قاتى-
ناسقان ەرەكشە ءبىر ءماجىلىس شاقىرىلدى . قانداي سەبەپپەن
كەننى بىلمەيمىن ، سول كەزدە شىنجياڭ اۋىل شارۋاشلىق
شۋەيۋانىندا مۇعالىم بولپ قىزمەت اتقاراتىن مەنىڭ دە بارپ
قاتناسۋىما تۇرا كەلدى . وسى جىيىننىڭ جۋان ورتاسىندا قۇرە-
كەڭ دە بولدى . ادەگەندە-اق ورتا بويلى ، تولۇق دەنەلى ، اقسارى
سۇلۇ جىگىت كەندىگىن بايقادىم .

بۇل جىيىننىڭ نەگىزگى تاقىرىبى ”بىلە ، تارباغاتاي وقىعا-
سىندا“ اۋىر قاتەلىك وتكىزدى دەلىنگەن ءبىر ۇيعۇر جازۋىشىد-
نىڭ ۇستىنەن سىن جۇرگىزۋ كەن . قاتىناسۋىشلار اراسىندا
قازاقتاردان الپبەك ، نۇرعائشا ، ءالمىجان ، كاۋلەنباي ، راشىد-

دا ، ومارعازى ، ايتقالى قاتارلى كىسىلەر بار ەدى . جىين ارالد-
عىنداى بوس ۋاقىتتاردا قۇرەكەڭ ورتامىزعا كەلىپ ، بارىمىز-
بەن اشىق-جارقىن اڭگىمەلەسىپ ءجۇردى . ءسوز اراسىندا مە-
نىڭ ولەڭدەرىم جونىندە دە بىرەر اۋىز ماقتاۋ ايتىپ قويغانى
بار .

قۇرەكەڭ بۇل جىينىنىڭ باسقارۋشىلارى قاتارىندا سىقىلدى
كورىنگەنمەن ، ونىڭ ءوز باسىندا تىقىر تايپ ، وسىدان بىلاي-
عى جەردە ۇزاققا سوزىلاتىن قىقۇدىڭ ءتونىپ كەلە جاتقاندىعىن
شىتەي سەزىنسە دە ، سىرت كوزگە سىر بەرمەي جۇرگەندىگىن
ءبىز كەيىننەن بارىپ بىلىدىك .

ءيا ، سول جىيندى اياقتاتىپ تاراعاننان كەيىن قۇرمانالى
اعانى ۇزاق ۋاقىت كورە المادىق . تەك اراعا 18 جىل سالىپ ،
جاسى ەگدەلەگەن ، دەنساۋلىعى السىرەگەن تۇستا عانا قايتا قا-
ۋىشۋدىڭ ءساتى ءتۇستى .

1980-جىلدىڭ قازان ايسىندا قۇرەكەڭ بۇكىل شىنجياڭ
بويىنشا وتكىزىلگەن ادەبىيەتشىلەر مەن كوركەمونەرشىلەردىڭ
قۇرىلتايىنا كەلىپ قاتناسىپ ، اۋتونومىيالى رايوندىق ادەبىيەت-
كوركەمونەرشىلەر بىرلەستىگىنىڭ ورىنباسار ءتوراعاسى بولىپ
سايلىنىپ ، مەكەمدەگى پارتيا گرۇپپاسىنىڭ جوراسى مىندەتىنە
تاعايىندالغاننان كەيىن ، بىلدەن ۇرىمجىگە كوشىپ كەلىپ جۇ-
مىسقا كىرىستى . سوناۋ 1962-جىلى جابىسقان ۇشىقتىڭ سالدا-
رىنان اۋىر ەڭبەكتەرگە سالىنىپ ، اتى شۇلى ”مادەنىيەت زور
توڭكەرىسىنىڭ“ اۋدارىپ-توڭكەرىپ ، سان-ساققا جۇڭىرتكەن
سارپالداڭ تۇرمىسىن باستان كەشىرىپ ، پارتيا 11-كەزەكتى
ورتالىق كومىتەتىنىڭ ءۇشىنىشى جالپى ماجىلىسىنەن كەيىن عانا

باسنا بوستاندىق الپ ، جاڭا ورىنعا قىزمەتكە جىبەرىلگەن بەتى
 وسى ەدى . مەن ادەبىيەت-كوركەمونەرشلەر بىرلەستىگىنىڭ قول
 استىنداى ونعا تارتا قوعامنىڭ ءبىرى بولعان جازۋىشلار قوعا-
 مىنىڭ ورىنباسار ءتوراعاسى بولپ سايلانغاننان كەيىن ، شىنچ-
 يالڭ حالق رادىو ستانىياسىنداى بۇرىنقى جۇمىس ورىمىنان
 بوساپ ، 1981-جىلدىڭ باسندا رەسمىي اۋىسىپ كەلدىم دە ،
 قۇرەكەڭنىڭ تىكەلەي قول استىندا جۇمىس سىتەي باستادىم .
 ءدال سول كەزدە بۇل كىسىنىڭ قاسىندا قازاق ادەبىيەتى مەن
 ادەبىيەتشىلەرى جونىندەگى ويلارنا ورتاقتاسىپ ، نۇسقاۋىن اتقا-
 راتىن مەنەن وزگە جاۋاپتى قازاق كادر بولماعدىقتان (ابدى-
 رەشىت بايبولاتوۋتى مەكەمە پارىگرۋىپاسى فولكلورشىلار قوعا-
 مىنىڭ ورىنباسار ءتوراعالىعىنا كەيىنەرەك بەلگىلەدى) ، «شۇ-
 عىلا» جۇرنالىنىڭ جۇمىسىنا قوسا ، قازاق قالامگەرلىرىنىڭ
 سول تۇستامى حال-جاعدايىن ۇعىسىپ ، جوعارىعا جەتكىزۋ ،
 قۇرەكەڭ مەكەمە باششىلىعىنىڭ تالقىسىنا قوياتىن قازاق ادەبىيە-
 تىنە قاتىستى ماتەريالداردى ازىرلەۋ سىقىلدى جۇمىستاردى اتقار-
 ۋىما تۇرا كەلدى .

باياعىنداى ازىراق ءتۇس تانىستىعىمىزدان وزگە ، سىر
 السقان جاقىندىعىمىز نەمەسە تۇستىق جەرلەستىك قاتىناسىمىز
 بولماسا دا ، مەنىڭ وسى ورىنعا ، وسى جۇمىسقا كەلۋىمدى ۇيىم-
 دىق جاقتان قولداۋىشلاردىڭ ءبىرى بولعاندىعى ۇشىن بە
 ەكەن ، ايتەۋىر ، كوپ سىتەردە ماعان سەنىپ جۇمىس تاپسىرا-
 تىن ، مىندەت جۇكتەيتىن ، الاڭداماي ، جاسقانىباي سىتەۋىمدى
 قىزۋ قولداپ وتىراتىن ەدى . وسىنىڭ ءبىر مىسالى ، 1981-
 جىلدىڭ كۇزىنىدە جەر-جەردەگى قازاق قالامگەرلىرىنىڭ ءبىر

توبىن شاقىرىپ ، قۇلجا قالاسىندا اڭگىمە ءماجىلىسىن اشاتىن بولدىق . بۇعان ءۇش ايماقتىڭ ءارقايسىسىنان جانە ءۇرمىجى مەن قۇلجا قالاسىنان بولپ 30 شاقىتى ادام قاتىناستى . بۇل كەز مەملەكەت بويىنشا ادەبىيەت-كوركەمونەر سالاسىنداعى ەر-كىشىلىك ، پارتىيانىڭ باعىت-ساياساتىنان اۋا جايىلۇشلىق جايتتەر سىنعا الىنىپ جاتقان مەزگىل ەدى . اڭگىمە ءماجىلىسى بولعان سولڭ ، ۇيمىم اتىنان ءبىر ادام ءتۇيىندى ءسوز سويلەۋ ، جىيىنىڭ بەتالىسىن مەڭزەۋ قاجەت بولاتىن . قۇرەكەڭ وسى ءسوزدى مەنىڭ دايىنداپ سويلەۋىمدى تاپسىردى . بۇل — ادەبىيەتشىلەر قاۋىمىنىڭ ورتاسىنا كەلىپ ، باسشىلىق جۇمىسىنا ەندى عانا ارالاسا باستاعان مەن ءۇشىن العاندا جاۋاپكەرشىلىگى كۇشتى مىندەت ەدى . قاجەتتى دەلىنگەن ماتەريالداردى وقىپ ، زەرتتەپ ، وزىمشە ءتۇيىن جاساپ ، شىنجياڭ قازاق قالامگەرلە-رىندە ۇلكەن پرىنسىپتەن اۋىتقىپ جاتساق كەتۋ جايتى كورىل-گەن جوق دەگەن كوزقاراسىمدى ورتاعا قويدىم . بۇل پىكىرىمدى جىيىنعا قاتىناسۋشىلاردىڭ بارلىعى قولدادى . اسىرەسە ، جوعار-عى جاقتىڭ قازاق ادەبىيەتى جونىندەگى مەجەسى قانداي ەكەن دەپ كۇدىكتەنىپ كەلگەن كەيىسەر قالامگەرلەر كوڭىلى كەڭىيىپ ، جۇ-رەگى ورنىنىپ قالعاندىقتارسىن اڭسى ەتتى . بۇل ءسوزدىڭ نە-گىزگى مازمۇنى سول كەزدىڭ وزىندە «ىلە گازەتنە» ءبىرشاما تولىسمەن جاريالاندى . مەنىڭ وسى جايتتى اڭگىمەلەپ وتىرۋدا-عى سەبەبىم ءوزىمدى ”كەرەمەت“ ەتىپ كورسەتۋ ءۇشىن ەمەس ، قۇرەكەڭنىڭ ماغان سەنىم ارتىپ ، وسىنداي جاۋاپتى ءىستى تاپسىرعاندىعىن دالەلدەۋ عانا . اۋەل دەسەڭ ، مەن سويلەگەنگە دەيىن ول كىسى ءسوز تەكستىمدى وقىپ تاشقىپان بولاتىن .

قۇرەكەڭ جۇمىس باسقارپ تۇرغان تۇستا مەكەمەگە جاڭا. دان قانداي كادر الۋ جونىدە مەنمەن ئاردايىم اقبلداسپ ، ۋىنىستارىمدى قابىلداپ ، مۇمكىندىكتىڭ بارىنشا شەشم ەتۋ. گە ءمان بەرىپ وتىردى . مىسالى : ءشامىس قۇمار ۇلىن شىنچ. ياكى وقۇ-عارتۇ باسپاسىنان . «شۇعلا» جۇرنالى رەداكسىياسىنا اۋىستىرىپ اكەلۋ ، بىيجىڭدەگى ۇلتتار شۇەيۋانىن ەندى عانا بىتىرگەن ەركەش قۇرمانبەك قىزىن «ۇلت جازۋىشلار جۇرنالىد-نا» قىزمەتكە قابىلداۋ سىقىلدى ۋىنىستارىمدى بەلسەنە قول-داپ ۇيىمدىق جاقتان بەكىم جاسالۋىنا قۇزاۋشى بولدى . وسى ەكى باۋىرىمىز دا بۇگىنگى كۈندە ەل-جۇرتقا اتى ءمالىم كورنەك-تى قالامگەر ، ادەببەت-كوركەمونەر سالاسىنداعى بەدەلدى باسشى كادرلار بولپ شىققاندىعى بەلگىلى . «شۇعلا» جۇرنالى باس رەداكتورىنىڭ ورىنباسارلىعىنا ادام بەلگىلەۋدە دە ءبىر مەزگىل-دەن بەرى ۋاقىتشا جاۋاپتىلاردىڭ ءبىرى بولپ كەلگەن ايتقالي وسپان ۇلىن ۋىنىستار جۇرنالى مەنىڭ پىكىرىمدى قابىلداپ شەشم جاساعان ەدى .

وسى بىرنەشە مىسالدار قۇرمانالى اعامىز بارلىق ىستە ، اسىرەسە ، كادر ورنالاستىرۋ ، تاربىيەلەۋ ماسەلەسىندە ءوزى بە-لەرمەندىك ىستەپ ، اسىعىس بىلىك ايتا سالماي ، قول استىندا-عى قىزمەتكەرلەرمەن اقبلداسپ ، ولاردىڭ بەلسەندىلىگىن ساۋ-لەلەندىرىپ ، قاجەتتى بولعاندارىن كادەگە جاراتىپ وتىرۋعا شە-بەر ، دەموكراتىيالىق ستىلگە باي ، باسشى كادر بولعاندىعىن ءبىر قىرىنان اڭعارۋعا بولاتىن سياقتى .

قۇرەكەڭ ادەببەت-كوركەمونەر بىرلەستىگىنىڭ ورىنباسار ءتوراعاسى بولۋىمەن بىرگە كاسپىتنىڭ جازۋىشى بولعاندىعى ءۇ-

شىن ، الدىڭعى شەپتەگى كۈندەلىكتى جۇمىستارعا كوپ ارالاس-
پاي ، جاسامپازدىق بىسمەن ەركىن شۇعىلدانۋىنا وراي بەرۋدى
كوزدەگەن جوعارعى ورىن ونى 1983-جىلى پارتىگروپپانىڭ جو-
راسى مىندەتتىنەن بوساتىپ ، بۇل مىندەتتى ماعان جۈكتەگەننەن
كەيىن دە ءبىرشاما ماڭىزدىراق دەپ قارالغان سىتەردىڭ بارلى-
عىن قۇرەكەڭ مالىمدەپ ، نۇسقاۋ الپ ، اقبل-كەڭسەن تىڭ-
داۋدى ۇمىت قالدىرمادىم . مەيلى بىلگەرى نە كەيىن بولسىن ،
مەن ۇسىنغان پىكىر-تالاپتاردىڭ ەشقايسىسىن قۇرەكەڭ ”بولماي-
دى“ دەپ تويتارغان ەمەس ، تەك كەيىر تولىقتاۋ جاساپ وتىرۋ-
دى ادەتكە اينالىدىغان ەدى . قىزمەت ۇستىندەگى پىكىر ۇقساس-
تىعى ول كىسى ەكەۋمىزدىڭ ارامىزدى جاقىنداستىرا تۇسكەن
بولاتىن .

قۇرەكەڭ جاسى 60 تىڭ ۇستىنە شىققاننان كەيىن ، ءبىر
كۈنى ماعان ”جاسىم ۇلعايدى ، دەنساۋلىعىم دا ونشا جاقسى
ەمەس ، پەنسىياعا شىعۋدى ءوتىنىش ەتسەم قالاي دەيسىڭ؟“ دەپ
اقىل سالدى . مەن ”قۇرەكە-اۋ ، سىزدەن جاسى ۇلكەن... ، ...
اقساقالدار شەگىنەمىز دەپ اۋىز اشپاي وتىرعاندا ، ءسىز نەمەنە-
گە اسىعاسىز ، جوعارىدان بىردەمە دەگەنشە ۇندەمەڭىز“ دەپ
كەڭسە بىرىپ ەدىم ، ”ءيا ، ونىڭ دا ءجون ەكەن-اۋ“ دەپ
سوزىمە يلانىپ قالعانداي بولدى . وسىدان كەيىن ۇزاق ۋاقىت
وتپەي ، اۋتونوميالى رايوندىق خالىق قۇرىلتايى اشىلىپ ، قۇرە-
كەڭ خالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتىنىڭ ورنىباسار مەڭ-
گەرۋشىسى بولىپ سايلاندى . بۇل جاڭا قىزمەتكە ءوزى قاتتى
رازى بولغاندىن جاسىرعان جوق . ونىڭ بىلە قازاق اۋتونوميالى
وبلىسىنىڭ باستىعى بولىپ بىستەگەن كەزدەگى دارەجەسى ورنىد-

باسار ولكە باستىعىمەن دەگگەيلەس كەلەتىن دە ءىبرقانشا جىل
 اتقارعان ادەبىيەت-كوركەمونەرشلەر بىرلەستىگىنىڭ ورنىباسار
 ءتوراعالىعى مىندەتى ودان الدە قايدا تومەن جاتىر ەدى . وسى
 رەتكى سايلاۋ ونىڭ شىن ماعىناسىنداى رۋحاني جاقتان ازاتتىق-
 قا شىعپ ، بۇرىنقى دارەجەسىنىڭ قالپىنا كەلۋى بولدى . سول
 سەبەبىتى قۋانۋى اقبلعا سىيمدى بولاتىن . جۇبايىم ءۇرىمقان
 ەكەۋىمىز ۇيىنە ”قۇتتى بولسىن“ ايتىپ بارىپ وتىرعانىمىزدا
 قۋانىشتى كوڭىل-كۋى مەن رىزالىعىن اشىق ءىلىدىرى .
 ”پارتيا قاشان بولسا دا ءىبر كۋنى ءىستىڭ اق-قاراسىن تولىق
 ايرادى دەپ سەنۋشى ەدىم ، سول سەنىمىم سەلگە كەتپەيدى ،
 پارتىياعا ، خالىققا دا راقىمەت !“ دەپ قاتتى تەبىرەندى . ءسوز
 اراسىندا ”سەنىڭ پەنسىياعا شىعۋدى ءوتىنىش ەتپە دەپ كەڭەس
 بەرگەنىڭ دۇرىس بولىپتى . ەگەر سول كەزدە شەگىنىپ كەت-
 سەم ، مىناداي تولىق قالپىما كەلۋىم قالاي بولار ەكەن ؟“ دەپ
 باياعى ءىبر اۋىز ءسوزىمدى دە ەسكە الىپ ، العىس بىلىدىرگەندەي
 سىڭاي تانىتتى . ارىنە ، مەن ول كەزدە قۇرەكەڭنىڭ مۇنداي
 جوعارى دارەجەلى قىزمەتكە قويىلاتىنىن بىلگەن دە ، ويلاعان دا
 جوق ەدىم . تەك وزىنەن جاسى ۇلكەن شالدار ۇندەمەگەندە ،
 ەلىلدەپ الدىنا تۇسە بەرەتىن نە بار دەيتىن ءىبر ءتۈرلى ايلالۋ
 سەزىمى عانا بولاتىن . تاى ءىبر جولى ءوزىنىڭ ادەبىيەت-كوركە-
 مونەرشلەر بىرلەستىگىندەگى ورنىنا مەنىڭ ءىزباسار بولۋىم
 مۇمكىن ەكەندىگىن ايتىپ : ”الدا-جالدا سايلىنىپ قالساڭ ، ۇل-
 كەن سىتەرگە كوبرەك كوڭىل ءبولىپ ، وتان تۇتاستىعىن ،
 ۇلتتار نىتىماعىن باتىل قورعاۋ شارىتى استىندا ، قازاق ادەب-
 يەت-كوركەمونەرلىرىنىڭ ءتۈبىرلى مۇددەسىنە جاۋاپتى بول-

ۋىلىك كەرەك“ دەپ كەڭەس بەرە قاداعالاپ تاپسىرعان ەدى .
وسلايشا ، مەن قۇرەكەڭمەن سەگىز جىلعا جۇق قىزمەت-
تەس ، ءتورت جىلداي ءبىر اۋلادا كورشى بولىدىم . وسى بارىستا
ول كىسىنىڭ وزىنە عانا ءتان ەرەكشەلىكتەرىنىڭ ءبارىن بۇگە-
شىگەسىنە دەيىن تولىق بىلە بەرمەسەم دە ، ازدى-كوپتى بايقاعان
كەيىىر قاسىيەتتەرىن ، مىنەزىندەگى اندا-ساندا كورىنىپ قالاتىن
توسىن جايتتەرىن بىلايى جۇرتقا قىسقاشا اڭگىمەلەپ ، نىلىك
بورىشىمنىڭ ءبرازىن بولسا دا وتەگىم كەلدى .

الدىمەن ايتارىم قۇرمانالى وسپان ۇلى اتى زاتىنا ساي ناعىز
ادال كوممۇنىست ەدى . ول ەلىمىز ازات بولعاننان كەيىن ۇزا-
ماي-اق 1950-جىلدىڭ باسىندا-اق جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتيا-
سىنا مۇشە بولعان ەكەن . سودان ءومىرىنىڭ سوڭىنا دەيىن
سەرتىنەن تانىباي ، سەنىمىنەن ايرىلماي ، كوممۇنىست بولىپ
ءوتتى . ءتۇتىنى ءتۇزۋ ۇشىپ ، 20 نەشە جاسىندا ولكەلىك
ۇكىمەت باس حاتشىسىنىڭ ورىنباسارى بولعان ، 30 دىڭ ورتا-
سىنا جەتەر-جەتپەستە ىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىسىنىڭ باستىعى
مىندەتىن اتقارعان ، مەملەكەتتىك جانە خالىقارالىق ءىرى جىند-
دارعا قاتىناسقان ، اتاق-ابىروى اسپانداپ تۇرعان كەزدەرىن بى-
لاي قويغاندا ، باسىنا قارا بۇلت ءۇيرىلىپ ، ساياسي جاقتان
سەنىمسىز ، شەتكە بايلانغان ەلمەنت دەپ قارالغان ، قۇعىنعا
ۇشراپ سوققىغا جىىلعان كەزدەرىنىڭ وزىندە دە سول باياعى
ءبىر سەنىمىنەن اينىماعاندىعىن ءوزى ءس-قىمىلى ارقىلى اىگە-
لىەدى . ءار كەزدە ، ءار ءتۇرلى جاعدايدا سويلەگەن سوزدەرى ،
قىزمەت ۇستىندەگى پرىنسىپشىلدىگى ، ادامدارعا دەگەن مەيىر-
باندىعى مەن كوپشىلدىگى ونىڭ وزىنە ءتان قاسىيەتىن ايقىن

اڭعارتىپ تۇراتىن . اسىرەسە اقىندىق جولعا تۇسكەلى جازعان كوركەم شىعارمالارى قالامگەردىڭ كوممۇنىستىك پارتياعا ، وتاندا ، عا ، خالىققا ادالدىغىن ، پارتيانىڭ سەنىمدى مۇشەسى ، توڭگە-رىسشىل جاۋىنگەرى بولغاندىغىن تالاسسىز سپانتايدى .

قۇرەكەڭ ۇلكەندى-كىشىلى جىيىنداردا ۇلتتار نىتئاماعىن نىعايتۇدى كوبرەك دارىپتەيتىن ، مۇنىسىن مەن باستاپقى كەزدە ”ۇزاق جىلدار سوققى كورىپ ، زاتتە بولغاندىقتان ساقىتىق جا-ساپ وسىلاي ايتاتىن شىعار“ دەپ ويىلاغان ەدىم . كەيىنەرەك بايقاسام ، بۇل جاي ساقىتىق ۇشىن ايتىلغان ءسوز ەمەس ، تەك نىتئماق-بىرلىك قانا ەل تىنىشتىغىنىڭ ، قىزمەت ونىمدىلىگە-نىڭ كەپىلى ەكەندىگىن تەرەك ۇتۇسىنىپ ، كەيىنگى ۇرپاققا ۇلاعاتتى ءتالىم بەرۋدى كوزدەگەندىگى ەكەن . ءسويتىپ ، ادەب-يەت-كوركەمونەرشىلەر بىرلەستىگىنىڭ باششىلىق قىزمەتىن سىتەگەن جىلداردا ءار ۇلت كادرلارىنىڭ ورتاسىندا ونەگە كور-سەتىپ ، ءوزىنىڭ تاماشا وبرازىن قالدىرىپ كەتتى .

قۇرەكەڭ اۋىزەكى تىلگە اسا شەشەن ەدى . توپ جىنالىعان ورتادا ەشقانداي بوگەلمەي دە مۇدىرمەي ءوز پىكىرىن ەركىن بايانداپ كەتە بەرەتىن . بالالىق شاعىندا ۇيغۇرلارمەن ارالاس ورتادا وسكەندىكتەن بولسا كەرەك . قازاقشا قانداي سويلەسە ، ۇيغۇر تىلىندە دە سونداي جاتتىق سويلەي بىلەتىن . ول كىسى جاي عانا ساياسىي قايراتكەر ەمەس ، ايتۋلى اقىن بولغاندىقتان ، رەسمىي جىيىنداردان سىرتقى سى ورتادا سوزىنە ءازىل-قالجىڭ ارالاستىرىپ ، تىڭداۋشىلاردىن كۇلدىرىپ ، جەلىپىندىرىپ وتىرۋ-دى ۇناتاتىن . ءبىز بىرگە بولغان ، اسىرەسە ، سىرت جەرلەرگە بارغان ساپارلارىمىزدا ۇنەمى جالىقتىرماي اڭگىمە ايتىپ ، كوزى